



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

## Universitätsbibliothek Paderborn

**ANTI||BARBARORVM D. ERAS-||mi Roterodami, liber unus**

**Erasmus, Desiderius**

**Coloniae, 1524**

Orationis exordium. Battus.

**urn:nbn:de:hbz:466:1-30133**

sed pomarium prius ocludatur, ne quis nos uideat. Neq; enī uereor, ne uestrum quispiam me prodat, modo possit Erasmi stilus conquiescere, qui quicquid noctu somniat, etiam inter diū chartis suis illinere solet. Atqui, inq; hic neq; calamus est mihi, neq; charta. Fateor, inquit, at memoriam noui tuā, quā scio tibi esse commētarij uice. Quod etiā si quid suffugerit tū facile de tuo fulcies hiatū, sed tū aggrediar uobis fretus. Mox in pedes erectus, compositis ad dicendū & ueste, & uultu & gestu, aliquamdiu defixis humi luminibus, cogitabundus hæ sit dicturienti pallor quidam, ac trepidatio oborta, non stolidi nobis oratoris, & confidentis, sed cordati, & (ut inquit Fabius) periculum intelligentis, dedit argumentum, mox inuentis ac digestis orationis partibus (id enim egisse ex notatis articulis conijciebam) subtulsiens, expuit id quod habebat familiare, deinde surrecto hilarius uultu, iamq; uiuacius singulos intuitus, summa cū omnium expectatione, ita exorsus est.

Orationis exordium. Battus.

**N**isi & apud iudices literatissimos dicturum me scire, & ipsa causæ bonitate nō mediocriter adiuuarer, uereret ne in tanto stolidissimorum hoīm odio, non optimum hodie patronū literæ fuerint habituræ. Nūc uero tantū abest, ut oīa quæ ab istis antirhetoribus obijci uel soleant uel queāt, repellere me posse diffidam, ut in causa tam uincibili, ne principio quidem mihi utendum putarim. Idq; nō modo apud uos, quos cum amicissimos, eruditissimos, huius etiā dictionis efflagitatores habeam, beneuolentes, dociles, attentos nō habere non possum, uerum etiam apud Sauromatas, & si quid est his etiam barbarius, modo homines dētur, certam mihi uictoriam promiserim; hoīes, inquā, qui rationis ductum, non animi impetum sequuntur. Nam istos rabulas, qui obstinatis animis insanīā suam, etiam confessam solent defendere, haud as

lio in numero quod Diogenes suam conciouem pono. Ad quem cum hominum milia aliquid confluxisset, negabat se ullum adhuc uidere hominem. Pestifera est, inquit, mortalibus, eruditio, optata imperitia.

Nil intra est oleum, nil extra est in nuce duri.

De fide igitur facienda iam dudum securus, hoc unum mihi a uobis uideo postulandum, ut ne in re tam intractabili, tam spinosa, ullum orationis splendorem expectetis, quem alioqui ne felicissima quidem materia a Batto requirere debebatis. Ne delectari quidem postulabitis, nisi sicubi forte barbarorum ineptissimae rationes risum mouebant. Erasmus: Tu uero ueniam praefatus, & licebit ne, inquam, aliquoties dicentem interpellare? Battus. Licebit, inquit, per me, quoties uidebitur, nec enim ad clepsydram dicimus, ut causae dispendium sit, si quid temporis intercipiatur. Erasmus: Ita mihi principio superesse uideris, inquit, ut hoc ipso quod non uteris, maxime sis usus principio, sed perge obsecro, ne te primo statim cursu diutius remoremur. Battus: Istud uero tuum est, respondit Battus: haud meum, qui uas fritum illud, & strophas rhetoricas perdidicisti mihi sat habeo, rem ut est, per te paucissimis ostendere. Non igitur haec altius repetam, quibus factis, quorum opera, quo tempore, quibus gradibus antiquae disciplinae, e tanto fastigio in hunc tartarum deciderint. Id quod uos paulo ante coeperatis, alias haec fortasse commodius, neque uero refert, quod casu quispiam in puteum deciderit, sed quomodo qui cecidit, inde queat educi. Antiquis igitur literis contra novos hostes patrociniū feremus, quibus quidem a triplici potissimum hostium genere negotium exhiberi uideo. Alii enim literariam Rem, tantum funditus deletam cupiunt, alii imperium non quidem prorsus extinguere, sed arctioribus finibus includere moluntur. Postremi ita Rem, saluam esse uolunt, ut afflictissimam uelint, quippe in qua ipsi tyrannidem occupent, in qua patriis legibus abrogatis, peregrinos & magistratus, & mores inducunt. Et primi quidem illi mihi uidentur, qui plane rudes,

haud scio inuidia ne, an soliditate maiore, religionis, nescio cuius  
textu, literaturam uniuersam poeseos nomine derestatur, Al-  
teros ego intelligo, qui indocte docti, caetera quidem studia, hoc est  
sua, utcumque recipiunt, humanitatis autem literas, sine quibus caeca  
est omnis doctrina, angue peius oderunt. Postremos uero, quos al-  
ios esse dicam quam eos, qui quoduis literarum genus, & mirantur, &  
& probant, cum primis etiam poesim & rhetoricen, at ea lege, ut ipsi  
per summis & poetis & rhetoribus habeantur, cum nihil sint mi-  
uus, nec dictum iterum per cliue fuerit, quos ex his hostibus litera-  
ria Res. grauiss. perniciosissimosque patiantur, aut quibus maximam  
cladium suarum partem acceptam referre debeat. Nam primi quidem illi  
(ne contentos putemus) taetis neque ullo armorum genere, neque  
rei militaris scientia sunt instructi, quippe syluestris, barbaraque  
multitudo passim ex agris, & motibus collata, nescio tamen, an ullum  
sit hostium genus infestius. Rabiosa enim ferae in morem deuotis  
animi pugnam ruunt, non ingrediuntur, furore pro fortitudine utentes.  
Quatuor potissimum rebus ualeat, furore, quod Andabatas, clamo-  
re, quod Stetore Homericum, multitudine, qua Xerxis etiam copias  
uicunt. Postremo clypeo quodam simulatae religionis, sub quo  
perpetuo latet, quem unum ad omnia telorum genera obijciunt. Hi nimis  
rui sunt, quod cum ipsi sint omnis literaturae expertes, literarum gloria per-  
feruntur, aliorumque pulcherrimis studiis oblatrare, pulchrum in pri-  
mis, ac religiosum putant, at mirum quam ueteratoriae suae uel inerti-  
am, uel inuidiam, uel superbiam speciosis titulis pretextunt simplicitatis  
ac religionis. Alteri sunt ipsi quidem paulo instructiores, qui & emi-  
nus & cominus nos petunt. Eminus telum, sed plane deridiculum  
stoppas fumum, & stercorea in nos iaciunt. Cominus pugio-  
nibus appetunt, sed plumbeis. Pacem offerunt, sed super-  
bissimis plane conditionibus, ut sine humanitatis literis perdo-  
cti simus, sine quibus nullam constat literarum terminos nobis prescri-  
bunt. Omne politicum interdicit, & quicquid ipsi non didicerunt,

hoc sunt molestissimi, quod præhendi nequeant. Consistunt  
nulli, Parthis ipsis fugaciores, modo aiunt, modo negant, ter-  
giuerfantur, aliquo cavillo elabuntur, & Protei in morem:  
Omnia transformant sese in miracula rerum. Porro postre-  
mos illos fortasse aliquis parum infestos hostes iudicauerit,  
quod sedulitate peccent, non odio, at mihi quidem uidentur  
longe inter omnes nocentissimi. Cæteri enim, quia infestis si-  
gnis nos appetunt, arcentur a mœnibus, hi dum intra mœnia  
intra præsidia nostra uersantur, dū armis & insignibus amicos  
imitantur, æternum exitium Reip. mœdaci pietatis specie mo-  
liuntur, & quo magis uindicandæ patriæ student, eo turpiori  
impediunt seruituti. Quare primi quidem hoc propemodum  
sunt amandi, quod ita literas oderunt, ut nullas attigerint. Po-  
steriores hoc minus nocentes, quod ab optimis abstinerint,  
nempe poetis & oratoribus, sua tanquam sorte contenti. Postremi  
dum omnia scire uolunt, permiscuerunt, contaminauerunt, per-  
diderunt omnia, uere hoc dicunt importuno officio, nihil esse  
inofficiosius interdum. Ita hi dum literis laborantibus succurre-  
re studuerunt, perniciose sedulitate funditus extinxerunt.  
Vires ante conueniebat expendere, consulere ingenium, quã  
rem tam arduam susciperent. Nunc Phaëtonem imitari malu-  
erunt, qui dum ignarus auriga currum paternum conatur  
moderari, magno suo malo subuertit. Et sunt hi quidem ut stul-  
titia Phaëtoni pares, ita pari exitio digni, aut etiam grauiore.  
Horum enim temeritate, uetus illa & uera philosophia ad me-  
ras nugas, ad somnia redacta est. Per hos innumerabilia pris-  
corum autorum monumenta desideramus, quod scriptorum  
ut quisque est doctissimus, ita foedissimis mendis scatet. His ac-  
ceptum ferimus, quod prisca illa theologia tantopere degene-  
rauit, haud aliorum est opus, quod grammatistæ nil nisi merã  
barbariem & scribunt, & præcipiunt his debemus. Et ut semel

finiam, quod in utroque genere literarum muti & infantissimi prodoctissimis in precio sunt, horum opera effectum est: quorum dum alius in grammaticis, alius in rhetoricis, alius in dialecticis, alius in physica, alius in theologia scribit, dum hic commentationibus optimos autores non illustrat, sed obscurat, non adornat, sed contaminat, dum ille quod non intelligit, emendare nititur, dum alius ex bene graecis, male latina facit, lingue utriusque iuxta ignarus, dum ita, inque, certatim tumultuantur, inutili officio omnia confuderunt, deprauauerunt, euerterunt, & quo diligentius suum quisque officium praestitit, eo plus damni dedit. Vt si quis manibus merda oblitis puluisculum e purpura conetur extergere, quanto uolet esse officiosior, eo erit molestior. Verum ijs, quod res infinitam prope disputationem postulare uidetur, dilatis, reliquas acies totidem conflictibus adoriemur, hic uero efficiam, ut uel Pyrrho me doctiore esse iureris: Nam rusticanam illam cohortem, tumultuario tantum milite dissipasse sat habebimus, & clypeo illo fictae religionis nudatos, in fugam adegisse, id quod haud multi fuerit negotij. Imbellis est enim multitudo e senibus contracta, qui ubi aetatem per luxum effluxisse intelligunt, iuuenibus ad meliora proficiscentibus, inuident inepti. Hos igitur primum quidem ualidissimis rationibus, tanquam telis, terga dare cogemus, deinde praesidium, ut solent, redintegrates, sacrarum literarum testimonijs uelut ensibus confodiemus. Sub haec exemplorum copia obrutos, castris quoque deturbabimus, quibus confectis eodem quasi Marte & impetu posteriores aggrediemur, & omnibus exutos armis, omni dimicandi genere superabimus. Sed iam primi illi sunt lacessendi, si prius foecialis, patereque patratu iusta peregerint, quibus, ut arbitror, huiusmodi quaedam oratio congrueret, si res serio gereretur.

Oratio Foecialium.

D